

Broj: 01,02,03/11-05-83/09; 01,02,03/11-05-82/09
Sarajevo, 03.04.2009.

Izveštaj¹ sa sastanaka

- **Komiteta za kulturu, nauku i obrazovanje Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, Pariz, 10. marta 2009.**
- **Komiteta za pravne poslove i ljudska prava Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, Berlin, 23. i 24. marta 2009.**

Sastancima Komiteta za kulturu, nauku i obrazovanje Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope, održanom u Parizu, 10. marta 2009., te Komiteta za pravne poslove i ljudska prava, održanom u Berlinu 23. i 24. marta 2009., prisustovale su Milica Marković, član Delegacije PSBiH pri PS Vijeća Evrope, i Edina Hrnjić, sekretar Delegacije.

Na dnevnom redu sastanka Komiteta za kulturu, nauku i obrazovanje bile su sljedeće teme: *Obrazovanje u oblasti kulture, Finansiranje servisa javnog emitiranja, Promocija interneta i on line medijskih servisa adekvatnih za maloljetnike, Mogući doprinos Vijeća Evrope razvoju Evropske zone visokog obrazovanja.*

Izvjestilac o temi *Obrazovanje u oblasti kulture* gđa Muttonen (Austrija, SOC) prezentirala je članovima Komiteta nacrt svog izvještaja u kojem naglašen razvoj kreativnog mišljenja kod mladih ljudi, te na potrebu obrazovanja mladih ljudi za zahtjeve današnjice. Obrazovanje mora uzeti u obzir društvene promjene, jer današnji svijet karakteriziraju brze promjene, rastuća globalizacija i sve kompleksniji ekonomski, društveni i kulturalni odnosi. Obrazovne institucije moraju ne samo razumjeti već i uzeti u obzir promjene koje se dešavaju kako bi djecu adekvatno pripremile za društveni život. U tom smislu, umjetnost i kultura su neophodni elementi sveobuhvatnog obrazovanja koje omogućava svakom pojedincu da aktivno učestvuje u društvu kao konstruktivan član zajednice. Nepismenost u oblasti kulture znači ostavljanje ljudi na marginama društva. S tim u vezi, Vijeće Evrope mora izraditi platforme koje će osigurati da ljudi imaju pristup obrazovanju u oblasti kulture. Glavne preporuke iz ovog izvještaja su:

- Države članice treba da se pozivaju na Bijelu knjigu VE o međukulturalnom dijalogu (7. maj 2008.), te Mapu puta za obrazovanje u oblasti umjetnosti (UNESCO) (Lisabon, od 6. do 9. mart 2006.), te treba da pruže podršku inicijativi Evropske unije da se 2009. godina proglasi evropskom godinom kreativnosti i inovacija.
- Obrazovanje u oblasti kulture kroz umjetnost treba biti shvaćeno kao korištenje umjetnosti za promoviranje kulturnih i socijalnih ciljeva, pogotovo uzajamnog poštovanja, razumijevanja i tolerancije drugih, poštovanja različitosti, timskog rada i drugih socijalnih vještina, te kreativnosti, razvoja ličnosti i mogućnosti pronalaženja inovacija.
- Promoviranje kreativnosti i sposobnosti za pronalaženje inovacija neophodni su za razvoj karaktera osoba, kao i za suočavanje s političkim izazovima na dnevnoj osnovi.

¹ Izveštaj odobrila Milica Marković, član Delegacije PSBiH u PSVE

- Obrazovanje u oblasti kulture i umjetnosti treba postati bitan dio formalnog obrazovanja.
- Zemlje članice treba da razviju adekvatnu procjenu obrazovanja u oblasti kulture prilikom procjene obrazovnih uspjeha, te da kompletiraju Program OECD-a za međunarodnu procjenu studenata (PISA); treba da osiguraju uzajamno priznavanje obrazovanja u oblasti u kulture na nivou škola i univerziteta, olakšaju pristup toj vrsti obrazovanja mladima iz manjinskih ili migrantskih zajednica, promoviraju različitost u kulturi i poštovanje i toleranciju drugih kultura.

Izvještaj gđe Muttonen ocijenjen je dobrim i sveobuhvatnim. U diskusiji koja je uslijedila nakon prezentacije izvještaja naglašen je uticaj informacijsko-komunikacijskih tehnologija na kulturu u obrazovnom sistemu, uloga nevladinih organizacija, te je još jednom potcrtana potreba uvođenja obaveznog obrazovanja o kulturi u školske sisteme.

Prezentirajući Izvještaj o finansiranju servisa javnog emitiranja, izvjestilac gosp. Laukkanen (Finska, ALDE) izjavio je kako smatra da kompanije za javno emitiranje mogu biti u posjedu države, ali da ipak budu urednički nezavisne. Njihova dužnost je da pruže kvalitetan program bez obzira na to odakle prihodi dolaze. Finansiranje javnih servisa emitiranja razlikuje se u evropskim zemljama, ali je u većini slučajeva zasnovano na prikupljanju taksi od građana i marketinškim uslugama. Servisi javnog emitiranja treba da budu značajan javni izvor nepristrasnih informacija i različitih političkih mišljenja, te da funkcioniraju u skladu s visokim uredničkim standardima objektivnosti, pravednosti i nezavisnosti od političkog ili ekonomskog uplitanja. U isto vrijeme, navodi se u Izvještaju, servisi javnog emitiranja treba da budu podložni većoj kontroli javnosti i u većoj mjeri da budu odgovorni za svoj program nego što je to slučaj s komercijalnim emiterima. U preporuci koju je Komitet za kulturu, nauku i obrazovanje usvojio i koja će se naći na dnevnom redu aprilskog zasjedanja, Skupština VE naglašava snagu i odgovornost zakonodavnih organa u državama članicama za donošenje odluka o specifičnom mandatu, strukturi i finansiranju njihovih servisa javnog emitiranja u skladu s državnim i regionalnim okolnostima i zahtjevima. U preporuci se navodi da manje zemlje, zemlje u kojima se govori više jezika i zemlje s manjim brojem komercijalnih emitera mogu imati potrebu za specifičnim finansiranjem javnog emitiranja. Primjetno je da se prihvatanje javnosti da finansira javno emitiranje smanjuje, navodi se u preporuci.

U diskusiji koja je uslijedila čula su se mišljenja da javni emiteri nemaju dovoljno sredstava da bi osigurali programe poput sportskih događaja s obzirom da prijenos tih događaja košta jako mnogo, te da, ako ne emitiraju kvalitetne zabavne programe koji su također jako skupi, javni emiteri gube publiku.

U raspravi o promoviranju usluga interneta adekvatnih za mlade naglašena je neophodnost zaštite djece i mladih od štetnih sadržaja i ponašanja, te rad s djecom kako bi postali svjesni mogućih opasnosti koji proizilaze iz njihovih aktivnosti na internetu. Rastući broj korisnika interneta od kojih su većina maloljetnici, te širenje njegovog geografskog dometa, zajedno s tehnološkim napretkom u pristupu audiovizuelnim sadržajima, povećavaju zabrinutost u vezi sa zaštitom od štetnih sadržaja. Naglašeno je da se definicija štetnog sadržaja razlikuje u različitim zemljama i različitim kulturama, pa su i različita gledanja na sadržaje koji se mogu naći na raznim internetskim stranicama – od samoozljeđivanja i anoreksije do samoubistava. S tim u vezi, istaknuto je da zemlja članice VE treba da se pozabave sljedećim pitanjima: Treba li postojati cenzura na internetu? Koji sadržaji treba da budu kontrolirani (dječija pornografija, rasizam, poticanje na samoubistvo, instrukcije za pravljenje bombi, ekstremno nasilje)? Kako kontrolirati po djecu štetne sadržaje, pogotovo ako su skriveni? Koji je psihološki učinak na intenzivnu izloženost virtuelnoj stvarnosti na internetu? Kako zaštititi djecu od kockanja i komercijalnih usluga na internetu? Na koji način se može podržati kulturni i obrazovni sadržaj na internetu da bi bio privlačniji od nekvalitetnih i štetnih sadržaja? Kako od društvenih mreža napraviti siguran sadržaj za djecu, te mnoga druga pitanja koja proizilaze iz razvoja komunikacijskih tehnologija koje preoblikuju društveni život?

Sastanak Komiteta za pravne poslove i ljudska prava PSVE, održan u Berlinu 23. i 24. marta 2009., počeo je Konferencijom o stanju ljudskih prava u Evropi. Na Konferenciji su, osim članova Komiteta, učestvovali i eminentni stručnjaci u oblasti ljudskih prava: gosp. Juan Mendez, predsjednik Međunarodnog centra za tranzicijsku pravdu, gđa Francoise Hampson, profesorica prava na Univerzitetu Essex, gosp. Vincent Berger, pravni savjetnik u Registraru Evropskog suda za ljudska prava, gđa Tanya Lokshina, zamjenica direktora Ureda Human Rights Watch u Rusiji, gđa Monica Macovei, bivša ministrica pravde u Rumuniji, gđa Beate Rudolf, profesorica na Slobodnom univerzitetu u Berlinu, gosp. Luis Moreno-Ocampo, tužilac Međunarodnog krivičnog suda i drugi.

Debata o stanju ljudskih prava u Evropi bila je usmjerena na potrebu iskorjenjivanja nekažnjivosti. Učesnici Konferencije saglasili su se da je borba protiv nekažnjivosti za počinjena kršenja ljudskih prava apsolutni prioritet, te da države imaju obavezu da istraže, procesuiraju i kazne sva kršenja ljudskih prava. Također je izuzetno značajno provesti institucionalne reforme kako bi u državama u kojima su organi vlasti bili pokretač kršenja ljudskih prava bila otklonjena mogućnost zloupotrebe u budućnosti. Gosp. Mendez iz Međunarodnog centra za tranzicijski pravdu izdvojio je ozbiljna kršenja ljudskih prava u SAD-u u kontekstu tzv. globalnog rata protiv terorizma, te da iako nijedna država ne može procesuirati sve slučajeve kršenja ljudskih prava, onda država mora barem pokazati da čini sve što može kako bi što veći broj slučajeva bio procesuiran. Nadalje je raspravljano o nekažnjivosti u kontekstu korupcije, amnestije, čuvanja državnih tajni, prava žena, te neprovođenju sudskih odluka. Kao poseban problem označeno je neprovođenje odluka Evropskog suda za ljudska prava odbijanjem da se isplate kompenzacije, maltretiranjem osoba koje su zadovoljenje pravde tražile pred Evropskim sudom za ljudska prava ili jednostavnim odbijanjem da se provedu presude. U tom smislu, uloga Vijeća Evrope je ključna, jer je zadatak VE da nadgleda i osigura provođenje presuda Evropskog suda za ljudska prava. Pored toga, izuzetno je značajno da se izbjegne nejednak tretman država članica pred Sudom i da se osigura jednako postupanje prema svim zahtjevima. S druge strane, sve države članice Vijeća Evrope moraju postupati u skladu sa standardima Evropske konvencije o ljudskim pravima. Parlamentarci u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope imaju značajnu ulogu u ukidanju prakse nekažnjivosti, posebno zbog činjenice da su ujedno i članovi nacionalnih parlamenata, i dužni su se pobrinuti ne samo za osiguravanje standarda zaštite ljudskih prava, nego i za njihovo funkcioniranje. Parlamentarna skupština Vijeća Evrope aktivno se bavi pitanjem nekažnjivosti i to će biti prioritetna tema ovogodišnjeg izvještaja o stanju ljudskih prava u Evropi o kojem će se raspravljati na junskom zasjedanju PSVE.

Na sastanku Komiteta koji je uslijedio nakon Konferencije o stanju ljudskih prava razmatrane su sljedeće teme: *Zaštita ljudskih prava u vanrednim situacijama, Sloboda religije i druga ljudska prava nemuslimanskih zajednica u Turskoj i muslimanskih manjina u istočnoj Grčkoj, Provođenje Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, Nestupanje na snagu Protokola 14 na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, Situacija Roma u Evropi*, a održana je i razmjena mišljenja sa članovima Komisije Bundestaga za ljudska prava i humanitarnu pomoć.

Diskusija o zaštiti ljudskih prava u vanrednim situacijama potaknuta je prvenstveno proglašavanjem vanrednog stanja u zemljama članicama VE (Gruzija i Armenija) što je rezultiralo ozbiljnim kršenjima ljudskih prava i izazvalo zabrinutost Komiteta za ljudska prava i pravne poslove. Iako je proglašenje vanrednog stanja dozvoljeno prema Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima, to ne smije uključivati kršenja ljudskih prava i uvijek mora ostati u granicama međunarodnog prava. Drastične mjere koje uključuju ograničavanje prava pojedinca smije se koristiti jedino kao posljednje utočište, stav je Komiteta. Ovom pitanju treba posvetiti posebnu pažnju – službenici za provođenje zakona treba da budu posebno obučeni u oblasti ljudskih prava i kontroliranju gomila koje neće imati fatalne posljedice. Članovi Komiteta posebno su naglasili značaj zaštite medija, te smatraju da se izvještavanje o činjenicama i izražavanje mišljenja nikada ne mogu smatrati

prijetnjom nacionalnoj sigurnosti, te su se saglasili da Vijeće Evrope mora pomno nadgledati svako proglašenje vanrednog stanja u kontekstu mogućih povreda ljudskih prava.

Što se tiče provođenja Rezolucije 1633 o posljedicama rata između Gruzije i Rusije, učesnici sastanka saglasili su se da je potrebno izvršiti dodatne pritiske na obje strane, s obzirom da većina preporuka iz Rezolucije 1633 nije provedena, te da neprovođenje Rezolucije dovodi u pitanje ugled i kredibilitet Vijeća Evrope.

Na kraju, kao značajnu, treba izdvojiti i raspravu o nestupanju na snagu Protokola 14 na Evropsku Konvenciju o ljudskim pravima². Članovi Komiteta izrazili su zabrinutost zbog činjenice da Protokol 14 ne može stupiti na snagu jer Rusija odbija njegovu ratifikaciju (ostalih 46 zemalja članica ratificiralo je Protokol), što šteti svim građanima koji očekuju fer i ne pretjerano duge sudske procese u Strasbourgu. Na upit upućen članovima Komiteta iz Ruske Federacije kada će ratifikacija Protokola 14 biti stavljena na dnevni red ruske Dume, odgovoreno je da to nije poznato.

Kraj sastanka Komiteta za pravne poslove i ljudska prava obilježen je imenovanjima izvjestilaca za izvještaje koji će se u narednom periodu naći na dnevnom redu Komiteta, ali i Skupštine Vijeća Evrope (Svjetska finansijska kriza: ekonomski kolaps Islanda, Pitanje političkih zatvorenika u Azerbejdžanu, Evropska povelja o regionalnim i manjinskim jezicima, Potreba za međunarodnom osudom Holodmora u Ukrajini, Protokol na Konvenciju o ljudskim pravima koji se odnosi na pravo na zdrav okoliš).

Izvještaj pripremila

Edina Hrnjić
Sekretar Delegacije
PSBiH pri PS Vijeća Evrope

Dostaviti:

- kolegijima oba doma PSBiH
- Komisiji za vanjske poslove Predstavničkog doma
- Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda
- Delegaciji u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Evrope
- Kolegiju Sekretarijata PSBiH

² Protokol 14 Evropske konvencije o ljudskim pravima predviđa mogućnost pokretanja sudske spora protiv države koja ne izvršava odluke Evropskog suda za ljudska prava